

LUYỆN TỪ VÀ CÂU MỞ RỘNG VỐN TỪ : TRẺ EM

I – MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. Mở rộng, hệ thống hoá vốn từ về trẻ em ; biết một số thành ngữ, tục ngữ về trẻ em.
2. Biết sử dụng các từ đã học để đặt câu, chuyển các từ đó vào vốn từ tích cực.

II – ĐỒ DÙNG DẠY – HỌC

- Bút dạ và một số tờ giấy khổ to để các nhóm HS làm BT2, 3.
- Ba, bốn tờ giấy khổ to kẻ bảng nội dung BT4.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

A – KIỂM TRA BÀI CŨ

HS1 nêu 2 tác dụng của dấu hai chấm, lấy ví dụ minh họa. HS2 làm lại BT2 (tiết LTVC ôn tập về dấu hai chấm).

B – DẠY BÀI MỚI

1. **Giới thiệu bài :** GV nêu MĐ, YC của tiết học.

2. Hướng dẫn HS làm bài tập

Bài tập 1

HS đọc yêu cầu của BT1, suy nghĩ, trả lời, giải thích vì sao em xem đó là câu trả lời đúng nhất. GV chốt lại ý kiến đúng. (Ý c – *Người dưới 16 tuổi* được xem là trẻ em. Còn ý d không đúng vì *Người dưới 18 tuổi* (17, 18 tuổi) – đã là thanh niên.

Bài tập 2

- HS đọc yêu cầu của bài tập.
- GV phát bút dạ và phiếu cho các nhóm HS thi làm bài. Các em trao đổi để tìm những từ đồng nghĩa với từ *trẻ em* ; ghi những từ tìm được vào giấy khổ to ; sau đó đặt câu với các từ vừa tìm được.
 - Sau thời gian quy định, đại diện mỗi nhóm dán nhanh bài lên bảng lớp, trình bày kết quả. Cả lớp và GV nhận xét, chốt lại lời giải đúng ; kết luận nhóm thắng cuộc.

+ Các từ đồng nghĩa với từ <i>trẻ em</i> :	<ul style="list-style-type: none">– <i>trẻ, trẻ con, con trẻ,...</i> – không có sắc thái nghĩa coi thường hay coi trọng– <i>trẻ thơ, thiếu nhi, nhí đồng, thiếu niên,...</i> – có sắc thái coi trọng– <i>con nít, trẻ ranh, ranh con, nhãi ranh, nhóc con,...</i> – có sắc thái coi thường
---	--

* Chú ý :

. Về các sắc thái nghĩa khác nhau của các từ đồng nghĩa, GV nói cho HS biết, không cần các em phân loại.

. Nếu HS đưa ra các ví dụ như *bảy trẻ, lũ trẻ, bọn trẻ,...*, GV có thể giải thích đó là các cụm từ, gồm một từ đồng nghĩa với trẻ con (từ *trẻ*) và một từ chỉ đơn vị (*bảy, lũ, bọn*). Cũng có thể ghép các từ chỉ đơn vị này với từ *trẻ con* : *bảy trẻ con, lũ trẻ con, bọn trẻ con*.

+ Đặt câu, VD :

<i>Trẻ</i> thời nay được chăm sóc, chiều chuộng hơn thời xưa nhiều.
<i>Trẻ con</i> thời nay rất thông minh.
<i>Thiếu nhi</i> là măng non của đất nước.
Đôi mắt của <i>trẻ thơ</i> thật trong trẻo.
<i>Bọn trẻ</i> này tinh nghịch thật ...

Bài tập 3

- HS đọc yêu cầu của bài.
- GV gợi ý để HS tìm ra, tạo được những hình ảnh so sánh đúng và đẹp về trẻ em. VD : so sánh để thấy nổi bật những đặc điểm thể hiện vẻ đẹp của hình dáng, tính tình, tâm hồn...
 - HS trao đổi nhóm, ghi lại những hình ảnh so sánh vào giấy khổ to.
 - Đại diện mỗi nhóm dán bài làm lên bảng lớp, trình bày kết quả. Cả lớp và GV nhận xét, bình chọn nhóm tìm được, đặt được nhiều hình ảnh so sánh đúng, hay.

VD :

Trẻ em như tờ giấy trắng.

Trẻ em như nụ hoa mới nở.

Dứa trẻ đẹp như bông hồng buổi sớm.

Lũ trẻ ríu rít như bầy chim non.

Cô bé trong giống hệt bà cụ non.

Trẻ em là tương lai của đất nước.

Trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai...

– So sánh để làm nổi bật vẻ ngây thơ, trong trắng.

– So sánh để làm nổi bật sự tươi đẹp.

– So sánh để làm nổi bật tính vui vẻ, hồn nhiên.

– So sánh để làm rõ vẻ đáng yêu của đứa trẻ thích học làm người lớn.

– So sánh để làm rõ vai trò của trẻ em trong xã hội.

Bài tập 4

– HS đọc yêu cầu của bài, làm bài vào vở hoặc VBT – các em điền vào mỗi chỗ trống một thành ngữ, tục ngữ thích hợp. GV phát riêng bút dạ và phiếu đã viết nội dung BT4 cho 3, 4 HS làm bài.

– HS phát biểu ý kiến. GV nhận xét. Những HS làm bài trên phiếu dán bài lên bảng lớp, đọc kết quả. Cả lớp và GV chốt lại lời giải đúng.

– Hai, ba HS đọc lại 4 thành ngữ, tục ngữ và nghĩa của chúng.

Lời giải :

a) *Tre già măng mọc* : Lớp trước già đi, có lớp sau thay thế.

b) *Tre non dẽ uốn* : Dạy trẻ từ lúc còn nhỏ dẽ hơn.

c) *Trẻ người non dạ* : Còn ngây thơ, dại dột chưa biết suy nghĩ chín chắn.

d) *Trẻ lên ba, cả nhà học nói* : Trẻ lên ba đang học nói, khiến cả nhà vui vẻ nói theo.

– HS nhẩm HTL các thành ngữ, tục ngữ ; thi HTL.

3. Củng cố, dặn dò

GV nhận xét tiết học. Dặn HS nhớ lại kiến thức về dấu ngoặc kép để chuẩn bị học bài *Ôn tập về dấu ngoặc kép*.